

Omaniku ootused aktsiaseltsile Saarte Liinid

Riigi osalemise põhjused äriühingus

AS Saarte Liinid on äriühing, millel on avalikku, strateegilist ja ärilist huvi kandvad eesmärgid. Äriühingu strateegiline eesmärk on kindlustada elanike, kaupade ja teenuste riigisisesed liikumisvõimalused saarte ning saarte ja mandri vahel.

AS Saarte Liinid tegutseb sadamapidajana, kelle omandis või kasutuses on riigile regionaalselt oluliste sadamate maa ja ehitised, et tagada oma klientidele ning partneritele kaasaegsed, ohutud ja usaldusväärsed teenused.

Riik peab äriühingus osalemist vajalikuks, kuna Eesti saared, rannikuala ning seal paiknevad sadamad omavad olulist rolli riigi regionaalses ja sotsiaalmajanduslikus arengus. Regionaalsete sadamate haldamisel ja arendamisel ei ole võimalik lähtuda üksnes majanduslikust tasuvusest, vaid sageli tuleb arvestada ka avaliku huvi ning piirkondlike ühenduste ja liikuvuse tagamise vajadusega. Arvuliselt suurima sadamapidajana Eestis on äriühingul oluline roll eeskätt neis piirkondades ja valdkondades, kus erainvestorite piisava huvi puudumine võib kaasa tuua erinevaid turutõrkeid. Äriühing konkureerib teatud juhtudel ka teiste regionaalsete sadamatega olukordades, kus sadamateenuste pakkumine mõjutab piirkondliku ettevõtluse toimimist ja majanduslikku efektiivsust.

Riik tagab äriühingu kaudu:

- haldusterritoriaalselt oluliste regionaalsete sadamate haldamise ja arendamise;
- tingimused mandri ja saarte ning saarte vaheliseks liiniveoks;
- tingimused kaubaveoks läbi strateegiliselt määratletud sadamate.

Üldised ootused äriühingule

AS Saarte Liinid lähtub oma tegevuses heast ühingujuhtimise tavast ning integreerib vastutustundliku ja kestliku juhtimise põhimõtted nii strateegiasse kui ka igapäevastesse tegevustesse, olles eeskujuks heade juhtimistavade, sotsiaalse ja keskkonnaalase vastutuse ning kõrge ärikultuuri poolest.

AS Saarte Liinid tegevust peab toetama:

- toimiva kvaliteedijuhtimise ja sisekontrollisüsteemi olemasolu, sh riskijuhtimise põhimõtete järjepidev rakendamine, mis võimaldab riske regulaarselt hinnata ja tõhusalt maandada ning korrupsiooni ja huvide konflikte ennetada;
- läbipaistvus ja vastutustundliku ettevõtluse põhimõtetest lähtumine, hinnates muuhulgas ühingu ärisuhteid ja partnereid ning vältides mistahes ebaetilisi ärisuhteid isikute ja institutsioonidega, kes ohustavad Eesti Vabariigi iseseisvust sh Vene Föderatsiooni ja Valgevene Vabariigiga;
- majandusliku, keskkonna- ja sotsiaalse mõju arvestamine otsuste tegemisel, investeringute planeerimisel, riskide kaardistamisel ning sisekontrolli- ja juhtimissüsteemide kujundamisel;

- ettevõtte tegevusest tuleneva negatiivse keskkonnajalajälje vähendamine ning positiivse mõju tugevdamine majandusele, ühiskonnale ja looduskeskkonnale;
- ressursside jätkusuutlik ja tõhus kasutamine, rakendades energia- ja ressursisäästlikke lahendusi, keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid ja ringmajanduse põhimõtteid;
- väärtuspõhise hankimise põhimõtetest lähtumine, tagades rahaliste vahendite läbipaistva ja säästliku kasutamise ning eelistades innovaatilisi, keskkonnahoidlikke ja kliimakindlaid lahendusi;
- panustamine kauba- ja reisijateveo arengusse, hoides sadamapidamise parimat kompetentsi ja uuenduslikke ideid ning toimides sektori arengumootorina, sh osaledes erialastes riiklikes ja/või piirkondlikes rahvusvahelistes ühingutes ja liitudes.

Valdkondlikud eesmärgid

Valdkondlike eesmärkide täitmisel peab äriühing lähtuma transpordi ja liikuvuse arengukavast ning selle aladokumendist "Meremajanduse valge raamat 2022-2035".

Riigi kui omaniku valdkonnapõhised ootused äriühingule on järgmised:

1. Regionaalsete sadamate ja äriühingule kuuluvate väikesadamate kvaliteetne ning keskkonnasäästlik arendamine ja haldamine, sh:
 - laevade, reisijate, sõidukite ning kauba liikumise kvaliteetne, ohutu ja efektiivne korraldamine;
 - sadamate toimimiseks vajaliku taristu ning teenuste kestlik arendamine, mh energiatõhusate ja keskkonnasäästlike lahenduste rakendamine;
 - sadamate rolli edendamine regionaalses arengus ning sadamateenuste kättesaadavuse parandamine kohalikele elanikele ja ettevõtjatele;
 - tulu teenimine sadamateenuste osutamisel, sh laevade ja muude transpordivahendite vastuvõtmisel sadamates, kaupade lossimiselt, laadimiselt ja hoiustamiselt, reisijate maaletuleku ja laevalemineku võimaldamisel ning väikelaevaga sõitjatele osutatavatelt teenustelt;
2. Avalike teenuste osutamiseks vajaliku sadamataristu töökindluse tagamine mandri ja saarte ning saartevahelistele liinilaevaühendustele, sh:
 - liinilaevaühenduste toimimiseks vajaliku sadamataristu olemasolu, töökindluse ja ohutuse tagamine, mh ilmastikust tulenevate riskide maandamine;
 - sadamataristu arendamine viisil, mis vähendab liinivedude tõrkeid ning loob eeldused uute, keskkonnasäästlike ja alternatiivkütustel töötavate laevade teenindamiseks.
3. Kriisi- ja toimekindluse tugevdamine, rakendades investeringuid ja meetmeid, mis vähendavad tehnoloogilisi, looduslikke ja inimtekkelisi riske. Parvlaevaühenduse toimepidevuse tagamiseks mandri ja suursaarte vahel rakendatakse meetmeid, mis tagavad piisava autonoomsuse kriitiliste sadamateenuste toimimiseks ulatuslike elektri- ja sidekatkestuste korral.

Möödikud:

- 1) elektrilaadimistaristu olemasolu Virtsu-Kuivastu liini uue elektriparvlaeva teenindamiseks aastaks 01.07.2028;

- 2) sadamataristu andmed, taristuga seotud haldusprotsessid ning sadamateenused on digitaliseeritud aastaks 2030, tagades ajakohase, ühtse ja andmepõhise taristuhalduse, teenuste kvaliteedi ning ohutuse;
- 3) reisirõrgete arv aastas on keskmiselt alla ühe tõrke 3000 reisi kohta. Reisirõrkeks loetakse avalikul liinireisil sadamarajatise sildumis- ja laadimistoimingu tõrge või sadamarajatise mittevastavusest tingitud reisi/reiside ärajäämine;
- 4) ettevõttel on ajakohased ja rakendatavad hädaolukordade valmisoleku põhimõtted ja tegutsemisjuhised, mis hõlmavad keskkonnareostuse, elektri- ja sidekatkestuste korral tegutsemist ning nende mõjude leevendamist. Plaani ja meetmeid vaadatakse regulaarselt üle ning ajakohastatakse vastavalt riskikeskkonnale ja organisatsiooni vajadustele.

Finantseesmärgid

Valdkondlike eesmärkide saavutamist ja tegevuse jätkusuutlikkust peavad toetama järgmised finantseesmärgid:

1. Kasumlikkus - juhtida äriühingut kasumlikult, tagades iga-aastaselt äriühingu omakapitali tootluse vähemalt eelmise viie aasta keskmise omakapitali hinna tasemel. Omakapitali hinna järgnevateks aastateks (oodatava omakapitali tootluse) määrab Rahandusministeerium oma iga-aastases Riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandes.
2. Efektiivsus - tegutseda võimalikult kuluefektiivselt, hoides kontrolli all personali- ja tegevuskulud tegemata mööndusi ohutuses. Defineerida tegevusvaldkonnale kohased efektiivsusmõõdikud ning püüelda nende järkjärgulise parandamise poole.
3. Finantsriskide juhtimine - osaleda majandustegevuses keskmisest madalamate riskide ja konservatiivse kapitalistruktuuriga:
 - tagada optimaalne omakapitali ja varade suhe. Optimaalse omakapitali proportsiooni koguvaradest, millest äriühing finantsplaanide koostamisel peab lähtuma, määrab Rahandusministeerium Riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandes;
 - hoida koguvõla ja EBITDA suhe igal ajahetkel madalam laenulepingutes määratud piirväärtustest.
4. Investeermistegevus - tagada tegevuse jätkusuutlikkus investeerides stabiilselt arendustegevusse. Arvestades suure avaliku huviga finantseerib ka riik põhjendatud vajadusel omapoolselt projekte, mis ei ole majanduslikult otseselt tasuvad, kuid on seotud regionaalselt oluliste sadamate haldamise ja arendamisega. Kõik plaanitavad investeeringud peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud ning kaasnevad riskid tuvastatud ning arvesse võetud.
5. Dividendipoliitika – omanik ei oota äriühingult dividenditulu, kuna AS Saarte Liinid re-investeeri kogu teenitud kasumi ettevõttele kuuluvate sadamate jätkusuutlikuks toimimiseks ning oluline osa avaliku teenuse osutamiseks teostatud investeeringutest kaetakse sihtfinantseeritud vahendite arvelt.

Riigi poolt seatavate eesmärkide täitmise eest vastutavad äriühingu nõukogu ja juhatus. Erinevate eesmärkide tasakaalustamise ja omaniku huvide pikaajalise kaitsmise eest vastutab äriühingu nõukogu.

Käesolevas dokumendis sisalduvaid riigi kui omaniku ootusi vaatab ASi Saarte Liinid aktsiate valitseja üle ning ajakohastab vähemalt igal kolmandal aastal.